

ทฤษฎีดนตรี

แนวปฏิบัติ

สมนึก อุ่นแก้ว

ทฤษฎีดนตรี

แนวปฏิบัติ

สมนึก อุ่นแก้ว

musico@windowslive.com

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

สมนึก อุ่นแก้ว.

ทฤษฎีดนตรีแนวปฏิบัติ.-- พิมพ์ครั้งที่ 9.-- อุดรธานี : มิวสิคโก, 2555.
160 หน้า.

1. ดนตรี--ทฤษฎี. I. ชื่อเรื่อง.

781

ISBN 978-616-305-842-3

© สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2536 โดย นายสมนึก อุ่นแก้ว
ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537

ราคา 125 บาท

พิมพ์ครั้งที่ 1 กรกฎาคม 2536

พิมพ์ครั้งที่ 2 มีนาคม 2537

พิมพ์ครั้งที่ 3 กรกฎาคม 2537

พิมพ์ครั้งที่ 4 พฤษภาคม 2538

พิมพ์ครั้งที่ 5 ตุลาคม 2539

พิมพ์ครั้งที่ 6 มิถุนายน 2544

พิมพ์ครั้งที่ 7 มีนาคม 2547

พิมพ์ครั้งที่ 8 มีนาคม 2549

พิมพ์ครั้งที่ 9 พฤศจิกายน 2555

จัดพิมพ์โดย : มิวสิคโก อุดรธานี โทรศัพท์ 0-8672-3908-5

พิมพ์ที่ : ส.เอเชียเพรส (1989) กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ 0-2732-3101-6

จัดจำหน่ายโดย : บริษัท ดวงกลมสมัย จำกัด

15/234 ซอยเสือใหญ่อุทิศ ถนนรัชดาภิเษก

แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

โทรศัพท์ : 0-2541-7375-6, 0-2930-6215-8

โทรสาร : 0-2541-7377, 0-2930-7733

อีเมล : dktoday@dktoday.net, marketing@dktoday.net

เว็บไซต์ : www.dktoday.net

คำนำ

ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรีนั้น นับว่ามีความสำคัญอย่างมากสำหรับผู้ที่เล่นดนตรี อย่างน้อยที่สุดก็ควรจะอ่านโน้ตได้ เพราะโน้ตเป็นภาษาที่ใช้เขียนบันทึกเสียงดนตรีให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ทำให้สามารถศึกษาดนตรีได้เข้าใจง่ายขึ้น และผู้ที่อ่านโน้ตได้ย่อมสามารถพัฒนาทักษะทางด้านดนตรีได้ดีขึ้นด้วย

ในการเรียนรู้เรื่องโน้ตจนสามารถเล่นดนตรีตามโน้ตได้นั้น จะต้องอาศัยเวลา ความมานะพยายาม และต้องศึกษาอย่างต่อเนื่องตามขั้นตอนจึงจะได้ผล การศึกษาด้วยตนเองอาจทำได้ แต่ต้องมีตำราที่ดีและมีผู้แนะนำในช่วงเริ่มต้น เพื่อวางพื้นฐานก่อน แล้วจึงไปศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองได้

หนังสือ **ทฤษฎีดนตรีแนวปฏิบัติ** ได้เรียบเรียงจากตำราหลาย ๆ เล่ม จากประสบการณ์การสอนดนตรี และได้ทำการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้งกว่าจะออกมาเป็นรูปเล่มที่เห็นอยู่นี้ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องสมบูรณ์เมื่ออ่านแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที เนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก และครอบคลุมหลักทฤษฎีดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน สามารถใช้เป็นหนังสือประกอบการเรียนการสอนวิชาทฤษฎีดนตรีสากลในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาได้ หรือใช้เป็นคู่มือสำหรับนักเรียนดนตรี ครูดนตรี นักดนตรี ตลอดจนผู้ที่สนใจโดยทั่วไป

ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ได้ทำการปรับปรุงแก้ไข คำศัพท์ สัญลักษณ์ของคอร์ดให้เป็นมาตรฐานสากล ได้เพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องการดำเนินคอร์ด และเฉลยแบบฝึกหัดไว้ในภาคผนวก นอกจากนี้ยังได้ปรับปรุงคำอธิบายเนื้อหาในบางส่วนเพื่อให้มีความรัดกุม สมบูรณ์ อ่านแล้วเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น

ผู้เขียนขอขอบพระคุณครูบาอาจารย์ที่ท่านได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางด้านดนตรี โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์วิเชียร วรินทร์เวช ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ต้นฉบับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ บรรลือวงศ์ ที่เป็นผู้จัดประกายในการจัดทำเอกสารทางดนตรีด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ตลอดจนผู้เขียนตำราที่ได้นำมาอ้างอิงในบรรณานุกรม ขอขอบพระคุณเป็นพิเศษในความกรุณาของคุณอรประไพ ธรรมตระกูล ที่ช่วยตรวจสอบข้อผิดพลาดในการจัดพิมพ์ครั้งก่อน ๆ ให้ถูกต้องยิ่งขึ้น ถึงแม้ไม่เคยรู้จักกันท่านก็มีน้ำใจ ตรวจสอบทุกตัวอักษรจนได้หนังสือดนตรีที่มีเนื้อหาถูกต้องสมบูรณ์และเป็นมาตรฐานเล่มนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้คงจะนำประโยชน์มาสู่ผู้ที่มีใจรักในดนตรีการตลอดไป

แต่

คุณพ่อ - คุณแม่

ครู - อาจารย์

และผู้มีพระคุณ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ค
บทนำ	ช

บทที่ 1 จังหวะ

1. ความหมาย.....	1
2. ตัวโน้ต และตัวหยุด.....	2
3. การเพิ่มค่าความยาวของโน้ต.....	3
4. โน้ตสามพยางค์.....	4
5. ห้องเพลง.....	5
6. เครื่องหมายประจำจังหวะ.....	6
7. เครื่องหมายประจำจังหวะอื่น ๆ.....	9
8. การจัดกลุ่มโน้ต.....	10
9. การเขียนจังหวะทำนอง.....	12
10. หลักการปฏิบัติจังหวะตามโน้ต.....	14
11. การอ่านจังหวะโน้ต.....	15
แบบฝึกหัดที่ 1	17

บทที่ 2 ระดับเสียง

1. ความหมาย.....	19
2. บรรทัดห้าเส้น.....	20
3. เส้นน้อย.....	20
4. กุญแจประจำหลัก.....	21
5. เปรียบเทียบระดับเสียงของกุญแจประจำหลัก.....	24
6. กุญแจประจำหลักอื่น ๆ.....	25
7. หลักการบันทึกโน้ต.....	26
8. ระยะห่างของระดับเสียง.....	27
9. เครื่องหมายแปลงเสียง.....	28

10. เครื่องหมายแปลงเสียงบนคีย์เปียโน.....	29
11. ข้อควรจำเกี่ยวกับเครื่องหมายแปลงเสียง	30
แบบฝึกหัดที่ 2	31

บทที่ 3 บันไดเสียง

1. ความหมาย.....	33
2. ชื่อลำดับขั้นของโน้ตในบันไดเสียง	34
3. บันไดเสียงเมเจอร์.....	35
4. เททราคอร์ด	36
5. การสร้างบันไดเสียงเมเจอร์	36
6. บันไดเสียงเมเจอร์ทั้งหมด.....	39
7. เครื่องหมายประจำกุญแจเสียง และกุญแจเสียง	41
8. เครื่องหมายประจำกุญแจเสียงเมเจอร์	42
9. วิธีหาชื่อกุญแจเสียงเมเจอร์	42
10. วิธีหาเครื่องหมายประจำกุญแจเสียงเมเจอร์.....	43
11. บันไดเสียงไมเนอร์.....	44
12. การสร้างบันไดเสียงไมเนอร์.....	48
13. บันไดเสียงฮาร์โมนิกไมเนอร์.....	49
14. บันไดเสียงเมโลดิกไมเนอร์.....	51
15. เครื่องหมายประจำกุญแจเสียงไมเนอร์.....	53
16. วิธีหาชื่อกุญแจเสียงไมเนอร์.....	53
17. กุญแจเสียงคู่ขนาน	54
18. กุญแจเสียงร่วม.....	55
19. วงจรคู่ห้า.....	56
20. บันไดเสียงโครมาติก	57
21. บันไดเสียงอื่น ๆ	58
แบบฝึกหัดที่ 3	61

บทที่ 4 ชั้นคู่เสียง

1. ความหมาย.....	65
2. ชื่อชั้นคู่เสียง.....	66
3. ชนิดของชั้นคู่เสียง.....	67
4. ชั้นคู่เสียงผสม.....	70
5. การพลิกกลับของชั้นคู่เสียง.....	71
6. ชั้นคู่เสียงบนโน้ตของบันไดเสียงเมเจอร์.....	74
7. ชั้นคู่เสียงบนโน้ตของบันไดเสียงไมเนอร์.....	75
8. คุณภาพเสียงของชั้นคู่เสียง.....	77
9. การวิเคราะห์ชั้นคู่เสียง.....	78
10. การทดกฎแจเสียง.....	80
แบบฝึกหัดที่ 4.....	81

บทที่ 5 คอร์ด

1. ความหมาย.....	83
2. ทริยแอด.....	84
3. คอร์ดซีสเพนเดด.....	86
4. คอร์ดเซเวนท์.....	87
5. คอร์ดซิกซ์.....	90
6. คอร์ดไนน์.....	91
7. คอร์ดทอเลเวนท์.....	93
8. คอร์ดเธอทีนธ์.....	94
9. คอร์ดเทนชัน.....	95
10. โครงสร้างคอร์ด.....	96
11. การสร้างคอร์ด.....	98
12. คอร์ดพลิกกลับ.....	100
13. คอร์ดในกฎแจเสียงเมเจอร์.....	102
14. คอร์ดในกฎแจเสียงไมเนอร์.....	106
15. คอร์ดกับโมด.....	108

16. การดำเนินคดี.....	110
แบบฝึกหัดที่ 5	113

ภาคผนวก

ก. ซื่อนิตในภาษาต่าง ๆ.....	116
ข. ศัพท์ดนตรี.....	117
ค. เครื่องหมายทางดนตรี.....	119
ง. เฉลยแบบฝึกหัด	125
จ. ฝึกปฏิบัติจังหวะ	137
ฉ. ฝึกอ่านโน้ตออกเสียง.....	140
บรรณานุกรม	146
ดรรชนี	148

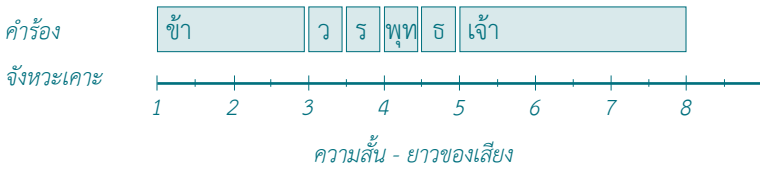
บทนำ

ข้าวรพุทธเจ้า เอามโนและศิระกราน

นบพระภูมิบาล บุญดีเรก....

เมื่ออ่านประโยคสองบรรทัดข้างบน เป็นเพียงแค่ว่าร้อยกรองธรรมดาไม่มีจังหวะที่แน่นอน และไม่มียกระดับเสียงสูง - ต่ำ แต่ถ้านำมาร้องเป็นเพลงก็คือเพลง *สรรเสริญพระบารมี* ซึ่งแตกต่างจากบทร้อยกรอง เพราะมีจังหวะและระดับเสียงสูง - ต่ำ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเพลงหรือดนตรี

จังหวะก็คือ ความสั้น - ยาว ของเสียง เมื่อร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี โดยเคาะเท้าเป็นจังหวะพร้อมกันไปด้วยจะได้ความสั้น - ยาวของเสียง ดังนี้

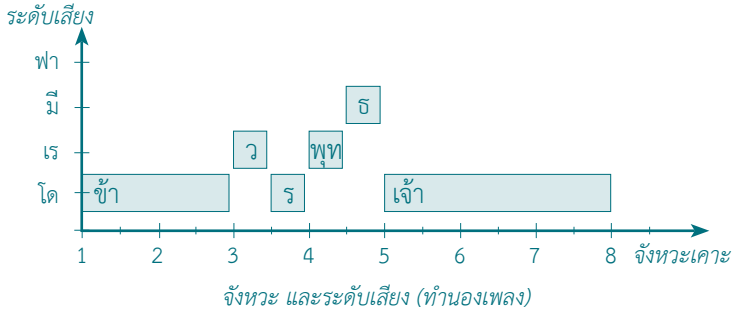
- ข้า** ยาวสองจังหวะ ออกเสียงตรงจังหวะเคาะที่ 1
- ว** ยาวครึ่งจังหวะ ออกเสียงตรงจังหวะเคาะที่ 3
- ร** ยาวครึ่งจังหวะ ออกเสียงตรงจังหวะยกที่ 3
- พุทธ** ยาวครึ่งจังหวะ ออกเสียงตรงจังหวะเคาะที่ 4
- ธ** ยาวครึ่งจังหวะ ออกเสียงตรงจังหวะยกที่ 4
- เจ้า** ยาวสามจังหวะ ออกเสียงตรงจังหวะเคาะที่ 5

ในขณะที่ร้องเพลงจะมีระดับเสียงสูง - ต่ำ สลับกันไป ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละเพลง ระดับเสียงของดนตรีนั้นชื่อเรียกเรียงตามลำดับจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงดังนี้คือ โด เร มี ฟา ซอล ลา ที เมื่อร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีประโยคแรกจะได้ระดับเสียง ดังนี้

ซ

เพื่อให้มีความเข้าใจและเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงนำความสัมพันธ์ระหว่าง จังหวะกับระดับเสียง มาเขียนเป็นภาพแผนภูมิได้ดังนี้

ในการร้องเพลงนั้นต้องมีจังหวะและระดับเสียงควบคู่กันไปตลอด ซึ่งเรียกว่า **ทำนองเพลง (Melody)** สามารถเขียนบันทึกโดยใช้สัญลักษณ์ที่เรียกว่า **โน้ต (Note)** ดังนั้น เพลงสรรเสริญพระบารมีเขียนบันทึกเป็นโน้ตได้ดังนี้

สรรเสริญพระบารมี

คำร้อง : สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้า กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

ทำนอง : นายเสวตเซน

จังหวะ หรือ ความสั้น - ยาวของเสียง เขียนบันทึกด้วย **ตัวโน้ต**

ระดับเสียง หรือ ความสูง - ต่ำของเสียง เขียนบันทึกด้วย **บรรทัดห้าเส้น**

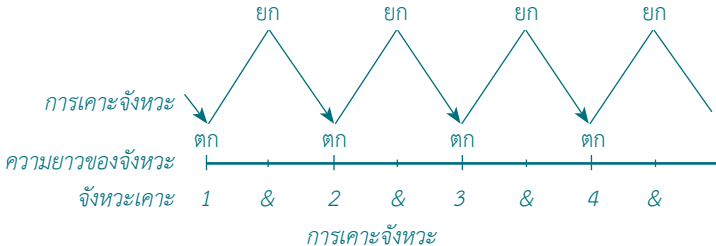
จังหวะ (TIME) 1

1. ความหมาย

จังหวะ¹ หมายถึง ช่วงเวลาที่ดำเนินอยู่ในขณะที่บรรเลงดนตรี จะสั้นสุดลงก็ต่อเมื่อจบบทเพลงนั้น ๆ แล้ว จังหวะมีหน้าที่คอยควบคุมการเคลื่อนที่ของทำนองและแนวประสานเสียงต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน การเดินของจังหวะจะดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ จึงเปรียบเทียบจังหวะเหมือนกับเป็นเวลาหรือชีพจรของดนตรี

จังหวะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของดนตรี และเป็นทักษะขั้นพื้นฐานของผู้เล่นดนตรี จังหวะที่ควรทำความเข้าใจและปฏิบัติให้ถูกต้อง ได้แก่

1.1 จังหวะเคาะ (Beat) เป็นหน่วยบอกช่วงเวลาของดนตรี ปฏิบัติโดยการเคาะจังหวะให้ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอขณะที่เล่นดนตรี จนกว่าจะจบบทเพลง

1.2 จังหวะทำนอง (Rhythm) เป็นช่วงเวลาที่เสียงดังออกมา มีทั้งเสียงสั้นเสียงยาวสลับกันไปหรือบางครั้งอาจสลับด้วยความเงียบด้วยก็ได้ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปแล้วแต่บทเพลง ความสั้น - ยาวของจังหวะทำนองใช้จังหวะเคาะเป็นเครื่องวัด

ความสั้น - ยาว ของเสียงหรือความเงียบในจังหวะทำนองนั้น สามารถเขียนบันทึกได้ โดยใช้สัญลักษณ์ที่เรียกว่า **ตัวโน้ต และตัวหยุด**

2. ตัวโน้ต และตัวหยุด

ตัวโน้ต (Note) เป็นสัญลักษณ์ที่เขียนบันทึกความสั้น - ยาว ของเสียง

ตัวหยุด (Rest) เป็นสัญลักษณ์ที่เขียนบันทึกความสั้น - ยาว ของความเงียบ

ลักษณะและชื่อของตัวโน้ต และตัวหยุด¹

ตัวโน้ต	ตัวหยุด	ชื่อไทย	ชื่ออังกฤษ	ชื่ออเมริกัน
		ตัวกลม	Semibreve	Whole
 หรือ 		ตัวขาว	Minim	Half
 หรือ 		ตัวดำ	Crotchet	Quarter
 หรือ 		เข็บบัดหนึ่งชั้น	Quaver	Eighth
 หรือ 		เข็บบัดสองชั้น	Semi Quaver	Sixteenth

เปรียบเทียบค่าความยาวของตัวโน้ต

จะเห็นว่า โน้ตตัวขาว มีค่าเท่ากับ $\frac{1}{2}$ ของโน้ตตัวกลม
 โน้ตตัวดำ มีค่าเท่ากับ $\frac{1}{4}$ ของโน้ตตัวกลม
 โน้ตเข็บบัดหนึ่งชั้น มีค่าเท่ากับ $\frac{1}{8}$ ของโน้ตตัวกลม
 โน้ตเข็บบัดสองชั้น มีค่าเท่ากับ $\frac{1}{16}$ ของโน้ตตัวกลม

หรือ $\bigcirc = 2 \text{ ๑ } = 4 \text{ ๒ } = 8 \text{ ๔ } = 16 \text{ ๘ }$

ส่วนตัวหยุด ให้เปรียบเทียบค่าเหมือนกับ ตัวโน้ต

¹พิชัย ปริชาญานุสรณ์. ทฤษฎีดนตรีระดับเกรดหนึ่ง. 2531. หน้า 8, 13.

3. การเพิ่มค่าความยาวของโน้ต

โดยปกติแล้วค่าความยาวของโน้ต (คำว่า *โน้ต* ในที่นี่มีความหมายรวมไปถึงตัวโน้ตและตัวหยุด) จะลดลงครึ่งหนึ่งไปตามลำดับ เช่น โน้ตตัวขาวยาวเท่ากับครึ่งหนึ่งของโน้ตตัวกลม โน้ตตัวดำยาวเท่ากับครึ่งหนึ่งของโน้ตตัวขาว โน้ตเข็บบทหนึ่งชั้นยาวเท่ากับครึ่งหนึ่งของโน้ตตัวดำ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถเพิ่มค่าความยาวของโน้ตให้มีความแตกต่างกัน เพื่อให้ค่าความยาวของโน้ตมีความหลากหลายมากขึ้นได้ดังนี้

3.1 เพิ่มค่าความยาวของโน้ตให้เพิ่มขึ้นเท่ากับโน้ตสองตัวรวมกัน โดยใช้เครื่องหมายโยงเสียง (Tie) เขียนโยงเสียงโน้ตสองตัวรวมกัน

	หรือ		มีค่าเท่ากับ	
	หรือ		มีค่าเท่ากับ	
	หรือ		มีค่าเท่ากับ	
	หรือ		มีค่าเท่ากับ	

ให้เขียนเครื่องหมายโยงเสียงกำกับไว้บนหัวตัวโน้ตเท่านั้น ไม่ให้เขียนบนหางตัวโน้ต (หรือ) ส่วนตัวหยุดไม่ต้องใช้เครื่องหมายโยงเสียง

3.2 เพิ่มค่าความยาวของโน้ตให้เพิ่มขึ้นอีกครึ่งหนึ่ง โดยใช้เครื่องหมายจุด (Dot) ประไว้ที่หลังตัวโน้ตหรือตัวหยุด เรียกว่า *โน้ตประจุด*¹ (*Dotted note*) ซึ่งเครื่องหมายจุดจะมีค่าเท่ากับครึ่งหนึ่งของตัวโน้ตหรือตัวหยุด

	=		หรือ				=		๕	หรือ	
	=		หรือ				=		๗	หรือ	
	=		หรือ				=		๗	หรือ	

ถ้ามีสองจุด จุดตัวหลังจะมีค่าเท่ากับครึ่งหนึ่งของจุดตัวแรก เช่น

	เท่ากับ				เท่ากับ		๕	๗
	เท่ากับ				เท่ากับ		๗	๗
	เท่ากับ				เท่ากับ		๗	๗

¹พิชัย ปรัชญานุสรณ์. ทฤษฎีดนตรีระดับเกรดสอง. 2532. หน้า 10-11.

4. โน้ตสามพยางค์

โดยปกติแล้ว ถ้าแบ่งโน้ตตัวกลมออกเป็น 2 ส่วนเท่า ๆ กัน จะได้โน้ตตัวขาว 2 ตัว ถ้าแบ่งออกเป็น 4 ส่วนเท่า ๆ กัน จะได้โน้ตตัวดำ 4 ตัว ถ้าแบ่งออกเป็น 8 ส่วนเท่า ๆ กัน จะได้โน้ตเข็บบัดหนึ่งชั้น 8 ตัว และถ้าแบ่งออกเป็น 16 ส่วนเท่า ๆ กัน จะได้โน้ตเข็บบัดสองชั้น 16 ตัว นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วนเท่า ๆ กัน ได้อีก เรียกว่า *โน้ตสามพยางค์ (Triplet)* โดยสังเกตจากเลข 3 ที่เขียนกำกับไว้บนกลุ่มของโน้ต ดังนั้นสามารถแบ่งโน้ตออกเป็น 3 ส่วน 5 ส่วน 6 ส่วน หรือ 7 ส่วน ก็ได้ ซึ่งโน้ตที่แบ่งส่วนไม่ปกติเหล่านี้จะเขียนตัวเลขที่แบ่งส่วนกำกับไว้บนกลุ่มโน้ตเสมอ

การแบ่งส่วนของตัวโน้ต

ตัวโน้ต	แบ่งเป็น 2 ส่วน	แบ่งเป็น 3 ส่วน	แบ่งเป็น 4 ส่วน

รูปแบบของโน้ตสามพยางค์ ที่นิยมใช้

1.	5.
2.	6.
3.	7.
4.	8.

* โน้ตเข็บบัดตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป ให้เขียนเส้นรวบเข็บบัด (Beam) เข้าด้วยกัน

ส่วนประกอบของโน้ต

	=		+		+	
ตัวโน้ต		หัว		หาง		เข็บบัด
(Note)		(Head)		(Stem)		(Flag)

5. ห้องเพลง

ในการเคาะจังหวะจะมีการเน้นจังหวะหนัก - เบา สลับกันไปเป็นกลุ่ม ๆ ดังนี้¹

กลุ่มละ 2 จังหวะ

	หนัก	เบา	หนัก	เบา	หนัก	เบา	หนัก	เบา
จังหวะเคาะ	1	2	1	2	1	2	1	2

กลุ่มละ 3 จังหวะ

	หนัก	เบา	เบา	หนัก	เบา	เบา	หนัก	เบา	เบา
จังหวะเคาะ	1	2	3	1	2	3	1	2	3

กลุ่มละ 4 จังหวะ (จังหวะหนักที่ 3 เบากว่าจังหวะหนักที่ 1)

	หนัก	เบา	หนัก	เบา	หนัก	เบา	หนัก	เบา
จังหวะเคาะ	1	2	3	4	1	2	3	4

ในการบันทึกโน้ตเพลง ต้องจัดกลุ่มตัวโน้ตออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามการเน้นจังหวะหนัก - เบา ของจังหวะเคาะ โดยใช้เส้นตรงตั้งฉาก (|) ซึ่งเรียกว่า *เส้นกั้นห้อง* (Bar line) กั้นไว้หน้าจังหวะเน้นของแต่ละกลุ่ม (ยกเว้นการเน้นครั้งแรก) เมื่อจบท่อนเพลงให้กั้นด้วยเส้นคู่ || และถ้าจบบทเพลงให้กั้นด้วยเส้นคู่ || เส้นคู่ทั้ง 2 แบบนี้เรียกว่า *เส้นกั้นห้องคู่* (Double bar)

	เส้นกั้นห้อง		เส้นกั้นห้องคู่		เส้นกั้นห้อง		เส้นกั้นห้องคู่	
กลุ่มละ 2 จังหวะ	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪	
	หนัก	เบา	หนัก	เบา	หนัก	เบา	หนัก	เบา
จังหวะเคาะ	1	2	1	2	1	2	1	2

เมื่อใช้เส้นกั้นห้องแล้วจะเกิดเป็นช่องว่างขึ้นเรียกว่า *ห้องเพลง* (Measure) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า *ห้อง* (Bar)

	ห้องที่ 1				ห้องที่ 2				ห้องที่ 3				ห้องที่ 4			
ห้องละ 4 จังหวะ	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪
จังหวะเคาะ	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

เมื่อแบ่งเป็นห้องเพลงแล้ว จังหวะแรกของห้องจะเป็นจังหวะหนักเสมอ

¹คู่มือ พนมยงค์. สานฝันด้วยเสียงเพลง มาฝึกร้องเพลงกันเถิด. 2542. หน้า 37.

6. เครื่องหมายประจำจังหวะ

กลุ่มของโน้ตที่เกิดจากการแบ่งห้องเพลงตามจังหวะเคาะนั้น ในแต่ละเพลงสามารถแบ่งออกเป็นห้องละ 2 จังหวะ 3 จังหวะ หรือ 4 จังหวะ แตกต่างกันไป และมีการกำหนดตัวโน้ตเป็นเกณฑ์ในการเคาะจังหวะด้วย ซึ่งกำหนดโดยเครื่องหมายที่มีลักษณะคล้ายเลขเศษส่วนแต่ไม่ขีดเส้นคั่น เรียกว่า **เครื่องหมายประจำจังหวะ (Time signature)** เช่น $\frac{2}{4}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{4}$ $\frac{6}{8}$ $\frac{9}{8}$ $\frac{12}{8}$ เป็นต้น

ตัวเลขบน บอกจำนวนตัวโน้ต หรือจังหวะในแต่ละห้อง

เลข 2	มีตัวโน้ตได้ 2 ตัว	เลข 6	มีตัวโน้ตได้ 6 ตัว
เลข 3	มีตัวโน้ตได้ 3 ตัว	เลข 9	มีตัวโน้ตได้ 9 ตัว
เลข 4	มีตัวโน้ตได้ 4 ตัว	เลข 12	มีตัวโน้ตได้ 12 ตัว

ตัวเลขล่าง กำหนดลักษณะตัวโน้ตที่ใช้เป็นเกณฑ์

เลข 2	แทนโน้ต 	เลข 8	แทนโน้ต
เลข 4	แทนโน้ต 	เลข 16	แทนโน้ต

ตัวอย่าง จังหวะ $\frac{2}{4}$

$\frac{2}{4}$

จังหวะเคาะ 1 2 1 2 1 2 1 2

$\frac{2}{4}$ อ่านว่า จังหวะสอง-สี่ กำหนดให้แต่ละห้องมีโน้ต (ตามเลข 4 ล่าง) ได้ 2 ตัว (ตามเลข 2 บน) ปฏิบัติห้องละ 2 จังหวะ โดยให้โน้ต เป็นตัวละ 1 จังหวะ

ตัวอย่าง จังหวะ $\frac{6}{8}$

$\frac{6}{8}$

จังหวะเคาะ 1 2 1 2 1 2 1 2

$\frac{6}{8}$ อ่านว่า จังหวะหก-แปด กำหนดให้แต่ละห้องมีโน้ต (ตามเลข 8 ล่าง) ได้ 6 ตัว (ตามเลข 6 บน) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 3 ตัว ปฏิบัติห้องละ 2 จังหวะ โดยให้โน้ต เป็นตัวละ 1 จังหวะ

จากตัวอย่างจังหวะ $\frac{2}{4}$ และจังหวะ $\frac{6}{8}$ สามารถแบ่งเครื่องหมายประจำจังหวะออกเป็น 2 ประเภท คือ **อัตราจังหวะธรรมดา** และ **อัตราจังหวะผสม**

6.1 อัตราจังหวะธรรมดา¹ (Simple time)

สองจังหวะ	สามจังหวะ	สี่จังหวะ
$\frac{2}{2}$	$\frac{3}{2}$	$\frac{4}{2}$
$\frac{2}{4}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{4}{4}$
$\frac{2}{8}$	$\frac{3}{8}$	$\frac{4}{8}$

ตัวอย่าง อัตราจังหวะธรรมดา

$\frac{2}{2}$ จังหวะสอง-สอง ให้แต่ละห้องมีโน้ต ได้ 2 ตัว ปฏิบัติห้องละ 2 จังหวะ

จังหวะเคาะ 1 2 1 2 1 2 1 2

$\frac{2}{4}$ จังหวะสอง-สี่ ให้แต่ละห้องมีโน้ต ได้ 2 ตัว ปฏิบัติห้องละ 2 จังหวะ

จังหวะเคาะ 1 2 1 2 1 2 1 2

$\frac{3}{4}$ จังหวะสาม-สี่ ให้แต่ละห้องมีโน้ต ได้ 3 ตัว ปฏิบัติห้องละ 3 จังหวะ

จังหวะเคาะ 1 2 3 1 2 3 1 2 3 1 2 3

$\frac{3}{8}$ จังหวะสาม-แปด ให้แต่ละห้องมีโน้ต ได้ 3 ตัว ปฏิบัติห้องละ 3 จังหวะ

จังหวะเคาะ 1 2 3 1 2 3 1 2 3 1 2 3

$\frac{4}{4}$ จังหวะสี่-สี่ ให้แต่ละห้องมีโน้ต ได้ 4 ตัว ปฏิบัติห้องละ 4 จังหวะ

จังหวะเคาะ 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4

เครื่องหมายประจำจังหวะ $\frac{4}{4}$ เป็นเครื่องหมายประจำจังหวะที่นิยมใช้ในบทเพลงโดยทั่วไป อาจใช้เครื่องหมาย C เขียนแทนก็ได้ (C เป็นตัวย่อของคำว่า Common time) ถ้าขีดเส้นแบ่งครึ่งตรงกลาง จะเป็นเครื่องหมาย $\mathbb{C}$ ใช้แทนเครื่องหมายประจำจังหวะ $\frac{2}{2}$

¹James Murray Brown. A Handbook of Musical Knowledge. 1987. p. 15.

6.2 อัตราจังหวะผสม¹ (Compound time)

สองจังหวะ	สามจังหวะ	สี่จังหวะ
$\frac{6}{4}$	$\frac{9}{4}$	$\frac{12}{4}$
$\frac{6}{8}$	$\frac{9}{8}$	$\frac{12}{8}$
$\frac{6}{16}$	$\frac{9}{16}$	$\frac{12}{16}$

ตัวอย่าง อัตราจังหวะผสม

$\frac{6}{8}$ จังหวะหก-แปด ให้แต่ละห้องมีโน้ต ได้ 6 ตัว แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 3 ตัว จะได้โน้ต 2 ตัว ปฏิบัติห้องละ 2 จังหวะ

$\frac{6}{8}$

จังหวะเคาะ 1 2 1 2 1 2 1 2

$\frac{6}{16}$ จังหวะหก-สิบหก ให้แต่ละห้องมีโน้ต ได้ 6 ตัว แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 3 ตัว จะได้โน้ต 2 ตัว ปฏิบัติห้องละ 2 จังหวะ

$\frac{6}{16}$

จังหวะเคาะ 1 2 1 2 1 2 1 2

$\frac{9}{8}$ จังหวะเก้า-แปด ให้แต่ละห้องมีโน้ต ได้ 9 ตัว แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 3 ตัว จะได้โน้ต 3 ตัว ปฏิบัติห้องละ 3 จังหวะ

$\frac{9}{8}$

จังหวะเคาะ 1 2 3 1 2 3

$\frac{12}{8}$ จังหวะสิบสอง-แปด ให้แต่ละห้องมีโน้ต ได้ 12 ตัว แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 3 ตัว จะได้โน้ต 4 ตัว ปฏิบัติห้องละ 4 จังหวะ

$\frac{12}{8}$

จังหวะเคาะ 1 2 3 4 1 2 3 4

ในอัตราจังหวะผสมนั้นให้ปฏิบัติเป็นโน้ตสามพยางค์ เพราะใน 1 จังหวะ จะแบ่งย่อยจังหวะออกเป็น 3 ส่วนเท่า ๆ กัน ลักษณะเหมือนกับโน้ตสามพยางค์ ถึงแม้จะไม่ได้เขียนเลข 3 กำกับไว้ที่ตัวโน้ตก็ตาม

¹James Murray Brown. A Handbook of Musical Knowledge. 1987. p. 24.

7. เครื่องหมายประจำจังหวะอื่น ๆ

7.1 เครื่องหมายประจำจังหวะ⁵₄ ประกอบด้วยอัตราจังหวะสองกลุ่มรวมกัน
คือ อัตราจังหวะ $\frac{3}{4} + \frac{3}{4}$ หรือ $\frac{3}{4} + \frac{2}{4}$

5/4 $\frac{3}{4} + \frac{3}{4}$ หรือ $\frac{3}{4} + \frac{2}{4}$

7.2 เครื่องหมายประจำจังหวะ⁷₄ ประกอบด้วยอัตราจังหวะสองกลุ่มรวมกัน
คือ อัตราจังหวะ $\frac{3}{4} + \frac{4}{4}$ หรือ $\frac{4}{4} + \frac{3}{4}$

7/4

7.3 เครื่องหมายประจำจังหวะ⁸₈ ประกอบด้วยอัตราจังหวะสองกลุ่มรวมกัน
คือ อัตราจังหวะ $\frac{3}{8} + \frac{4}{8}$ หรือ $\frac{4}{8} + \frac{3}{8}$

8/8

7.4 เครื่องหมายประจำจังหวะผสม (Mixed time) ในบางครั้งเพลงหนึ่ง ๆ
อาจใช้เครื่องหมายประจำจังหวะหลาย ๆ แบบแทรกในบางห้องก็ได้

4/4, 2/4, 4/4, 4/4, 3/4, 4/4

¹พระเจนดุริยางค์. แบบเรียนดุริยางค์ศาสตร์สากล. 2531. หน้า 65.

²แหล่งเดิม. หน้า 66.

8. การจัดกลุ่มโน้ต

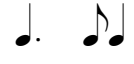

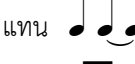

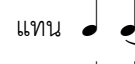

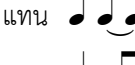

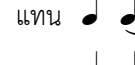

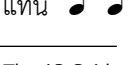
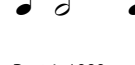
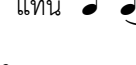
การเขียนโน้ตที่ถูกต้องนั้น นอกจากเขียนโน้ตได้ครบตามเครื่องหมายประจำจังหวะแล้ว และที่สำคัญต้องจัดกลุ่มโน้ตให้ถูกต้องด้วย เพื่อสะดวกในการอ่านและความถูกต้องแม่นยำในการปฏิบัติ โดยให้ยึดหลักเกณฑ์ดังนี้

เครื่องหมายประจำจังหวะ	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{4}$	$\frac{2}{8}$	$\frac{6}{4}$	$\frac{6}{8}$	$\frac{6}{16}$	ให้จัดเป็น 2 กลุ่ม
เครื่องหมายประจำจังหวะ	$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{8}$	$\frac{9}{4}$	$\frac{9}{8}$	$\frac{9}{16}$	ให้จัดเป็น 3 กลุ่ม
เครื่องหมายประจำจังหวะ	$\frac{4}{2}$	$\frac{4}{4}$	$\frac{4}{8}$	$\frac{12}{4}$	$\frac{12}{8}$	$\frac{12}{16}$	ให้จัดเป็น 4 กลุ่ม

8.1 ตัวโน้ต¹

$\frac{2}{4}$		หรือ		
$\frac{3}{4}$		หรือ		ไม่ใช่
$\frac{3}{4}$		ไม่ใช่		(ให้จัดเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 2♪)
$\frac{6}{8}$		ไม่ใช่		(ให้จัดเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 3♪)
$\frac{6}{8}$		ไม่ใช่		(ให้จัดเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 3♪)
$\frac{4}{4}$		ไม่ใช่		(ห้ามรวมจังหวะที่ 2 กับ 3)
$\frac{9}{8}$		ไม่ใช่		(จัดเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 3♪)

ควรหลีกเลี่ยงโน้ตโยงเสียง เพื่อให้แสดงเฉพาะโน้ตที่ต้องปฏิบัติเท่านั้น

$\frac{2}{4}$		แทน		$\frac{3}{4}$		แทน	
$\frac{2}{4}$		แทน		$\frac{3}{4}$		แทน	
$\frac{2}{4}$		แทน		$\frac{4}{4}$		แทน	
$\frac{3}{4}$		แทน		$\frac{4}{4}$		แทน	

¹Eric Taylor. The AB Guide to Music Theory Part I. 1989. p. 33.

8.2 ตัวหยุด¹

■ อัตรารัจังหวะธรรมดา

$\frac{2}{4}$		ไม่ใช่		หรือ	
	1 2		1 2		1 2
$\frac{2}{4}$		ไม่ใช่		หรือ	
	1 2		1 2		1 2
$\frac{3}{4}$		ไม่ใช่			(ให้แยกตัวหยุดออกเป็น ตัวละ 1 จังหวะ)
	1 2 3		1 2 3		
$\frac{3}{4}$		ไม่ใช่			(ให้แยกตัวหยุดออกเป็น ตัวละ 1 จังหวะ)
	1 2 3		1 2 3		
$\frac{4}{4}$		ไม่ใช่			(จังหวะที่ 3 และ 4 รวม เป็นกลุ่มเดียวกันได้)
	1 2 3 4		1 2 3 4		
$\frac{4}{4}$		ไม่ใช่			(จังหวะที่ 1 และ 2 รวม เป็นกลุ่มเดียวกันได้)
	1 2 3 4		1 2 3 4		
$\frac{4}{4}$		ไม่ใช่			(ไม่ควรรวม จังหวะที่ 2 และ 3 เป็นกลุ่มเดียวกัน)
	1 2 3 4		1 2 3 4		
$\frac{4}{4}$		ไม่ใช่			(ไม่ควรรวม จังหวะที่ 2, 3 และ 4 เป็นกลุ่มเดียวกัน)
	1 2 3 4		1 2 3 4		
$\frac{4}{4}$		ไม่ใช่			(ไม่ควรรวม จังหวะที่ 1, 2 และ 3 เป็นกลุ่มเดียวกัน)
	1 2 3 4		1 2 3 4		

■ อัตรารัจจังหวะผสม

$\frac{6}{8}$		หรือ		ไม่ใช่		หรือ	
	1 2		1 2		1 2		1 2
$\frac{6}{8}$		หรือ		ไม่ใช่		หรือ	
	1 2		1 2		1 2		1 2
$\frac{9}{8}$		หรือ		ไม่ใช่			
	1 2 3		1 2 3		1 2 3		
$\frac{9}{8}$		หรือ		ไม่ใช่			
	1 2 3		1 2 3		1 2 3		
$\frac{12}{8}$		หรือ		ไม่ใช่			
	1 2 3 4		1 2 3 4		1 2 3 4		

¹Eric Taylor. The AB Guide to Music Theory Part I. 1989. p. 34-36.

9. การเขียนจังหวะทำนอง

การเขียนจังหวะทำนองง่าย ๆ เพียง 4 ห้อง จะทำให้เข้าใจและสามารถเขียนจังหวะทำนองที่มีความซับซ้อนมากขึ้นได้ หลักการเขียนจังหวะทำนองพอสรุปได้ดังนี้¹

9.1 ขั้วจังหวะทำนองของห้องที่ 1 และ 2 ในห้องที่ 3 และ 4

9.2 ขั้วจังหวะทำนองของห้องที่ 1 ในห้องที่ 3

9.3 ขั้วจังหวะทำนองของห้องที่ 2 ในห้องที่ 3

9.4 ขั้วจังหวะทำนองในรูปแบบอื่น ๆ

9.5 ไม่มีการขั้วจังหวะทำนอง

9.6 พลิกกลับจังหวะทำนองของห้องแรก ในห้องที่ 3

¹Loh Phaik Kheng, A Handbook of Music Theory, 1991, p. 18-20.

9.7 ห้องที่ 3 ใช้โน้ตที่มีค่าน้อยกว่าโน้ตในห้องแรก

9.8 ห้องที่ 3 ใช้โน้ตที่มีค่ามากกว่าโน้ตในห้องแรก

9.9 ซ้ำตัวโน้ตในจังหวะต่าง ๆ ด้วยตัวหยุด

9.10 ซ้ำตัวหยุดในจังหวะต่าง ๆ ด้วยตัวโน้ต

การลงจบ

ในการเขียนจังหวะทำนอง 4 ห้อง จะมีการลงจบในห้องที่ 4 ตรงจังหวะเคาะที่ 1, 2 หรือ 3 ไม่ควรลงจบด้วยโน้ตเข็บ็ต เพราะให้ความรู้สึกเหมือนยังไม่จบ

ตัวอย่าง การลงจบในห้องที่ 4

10. หลักการปฏิบัติจังหวะตามโน้ต

10.1 โน้ตตัวกลม

จังหวะเคาะ 1 2 3 4* (1) (2) (3) (4)**

เครื่องหมายประจำจังหวะ $\frac{4}{4}$ กำหนดให้แต่ละห้องมีโน้ต $\circ$ ได้ 1 ตัว ปฏิบัติครั้งเดียว ตรงจังหวะที่ 1 แล้วลากเสียงยาวออกไปจนครบ 4 จังหวะ

ตัวหยุด — มีความยาวของจังหวะเท่ากับโน้ต $\circ$ แต่ไม่ต้องออกเสียง

10.2 โน้ตตัวขาว

จังหวะเคาะ 1 2 3 4 1 2 (3) (4)

เครื่องหมายประจำจังหวะ $\frac{4}{4}$ กำหนดให้แต่ละห้องมีโน้ต $\circ$ ได้ 2 ตัว ปฏิบัติ 2 ครั้ง ตรงจังหวะที่ 1 กับจังหวะที่ 3 แต่แต่ละครั้งให้ลากเสียงยาวเท่ากับ 2 จังหวะ

ตัวหยุด — มีความยาวของจังหวะเท่ากับโน้ต $\circ$ แต่ไม่ต้องออกเสียง

10.3 โน้ตตัวดำ

จังหวะเคาะ 1 2 3 4 1 (2) (3) 4 1 (2) 3 (4) 1 2 3 (4)

เครื่องหมายประจำจังหวะ $\frac{4}{4}$ กำหนดให้แต่ละห้องมีโน้ต $\bullet$ ได้ 4 ตัว ปฏิบัติ 4 ครั้ง ตรงจังหวะที่ 1, 2, 3 และ 4 แต่แต่ละครั้งให้ลากเสียงยาวเท่ากับ 1 จังหวะ

ตัวหยุด z มีความยาวของจังหวะเท่ากับโน้ต $\bullet$ แต่ไม่ต้องออกเสียง

10.4 โน้ตเข้บตหนึ่งชั้น

จังหวะเคาะ 1 & 2 & 3 & 4 & 1 (2) & (3) & 4

เครื่องหมายประจำจังหวะ $\frac{4}{4}$ กำหนดให้แต่ละห้องมีโน้ต $\bullet$ ได้ 8 ตัว ปฏิบัติ 8 ครั้งภายใน 4 จังหวะ หรือปฏิบัติ 2 ครั้งภายใน 1 จังหวะ

ตัวหยุด 7 มีความยาวของจังหวะเท่ากับโน้ต $\bullet$ แต่ไม่ต้องออกเสียง

* จังหวะเคาะที่มีเครื่องหมายโยงเสียง หมายถึง จังหวะที่มีเสียงยาวติดต่อกัน

** จังหวะเคาะที่อยู่ในวงเล็บ หมายถึง จังหวะที่ไม่ต้องออกเสียง หรือจังหวะของตัวหยุด

10.5 โน้ตเข้ตสองชั้น

$\frac{4}{4}$ จังหวะเคาะ 1 - & - 2 - & - 3 - & - 4 - & - 1 & 2 & - 3 (4)

เครื่องหมายประจำจังหวะ $\frac{4}{4}$ กำหนดให้แต่ละห้องมีโน้ต ได้ 16 ตัว ปฏิบัติ 16 ครั้งภายใน 4 จังหวะ หรือปฏิบัติ 4 ครั้งภายใน 1 จังหวะ

ตัวหยุด $\frac{7}{8}$ มีความยาวของจังหวะเท่ากับโน้ต แต่ไม่ต้องออกเสียง

เครื่องหมายประจำจังหวะ $\frac{4}{4}$ เป็นเครื่องหมายประจำจังหวะโน้ตพื้นฐานที่นิยมใช้ในบทเพลงทั่วไปซึ่งเหมาะสำหรับผู้ที่เริ่มต้นฝึกหัดเล่นดนตรี ส่วนเครื่องหมายประจำจังหวะอื่น ๆ ที่พบบ่อย คือ $\frac{3}{4}$ และ $\frac{2}{4}$ มีหลักการปฏิบัติเหมือนกับเครื่องหมายประจำจังหวะ $\frac{4}{4}$ แตกต่างกันเฉพาะจำนวนจังหวะในแต่ละห้องเท่านั้น

11. การอ่านจังหวะโน้ต

การอ่านจังหวะโน้ต ให้อ่านออกเสียงเป็นตัวเลขตามจังหวะโน้ต โดยใช้เท้าเคาะเป็นจังหวะเคาะให้สม่ำเสมอพร้อมกันไปด้วย ส่วนจังหวะในวงเล็บไม่ต้องอ่าน

11.1 รูปแบบของโน้ตเข้ตหนึ่งชั้น และวิธีอ่านจังหวะโน้ต¹

รูปแบบที่ 1	$\frac{2}{4}$ 	ได้มาจาก	
	อ่านว่า <i>หนึ่ง และ สอง และ</i>		1 & 2 &
รูปแบบที่ 2	$\frac{2}{4}$ 	ได้มาจาก	
	อ่านว่า <i>หนึ่ง สอง และ</i>		1 2 &
รูปแบบที่ 3	$\frac{2}{4}$ 	ได้มาจาก	
	อ่านว่า <i>หนึ่ง และ (สอง) และ</i>		1 & (2) &
รูปแบบที่ 4	$\frac{2}{4}$ 	ได้มาจาก	
	อ่านว่า <i>หนึ่ง และ สอง</i>		1 & 2
รูปแบบที่ 5	$\frac{2}{4}$ 	ได้มาจาก	
	อ่านว่า <i>หนึ่ง (สอง) และ</i>		1 (2) &
รูปแบบที่ 6	$\frac{2}{4}$ 	ได้มาจาก	
	อ่านว่า <i>หนึ่ง และ (สอง)</i>		1 & (2)

¹Laurence Canty. *How to play Bass Guitar*. 1989. p. 43.

11.2 รูปแบบของโน้ตเข้ตสองชั้น และวิธีอ่านจังหวะโน้ต

รูปแบบที่ 1		ได้จาก		หรือ	
	หนึ่ง กะ และ ละ		1 - & -		
รูปแบบที่ 2		ได้จาก		หรือ	
	หนึ่ง และ ละ		1 & -		
รูปแบบที่ 3		ได้จาก		หรือ	
	หนึ่ง กะ ละ		1 - - -		
รูปแบบที่ 4		ได้จาก		หรือ	
	หนึ่ง กะ และ		1 - &		
รูปแบบที่ 5		ได้จาก		หรือ	
	หนึ่ง ละ		1 - -		
รูปแบบที่ 6		ได้จาก		หรือ	
	หนึ่ง กะ		1 - - -		

โน้ตเข้ตสองชั้น ปฏิบัติ 4 ครั้ง เท่ากับ โน้ตเข้ตหนึ่งชั้น 2 ตัว หรือเท่ากับ โน้ตตัวดำ 1 ตัว

 เท่ากับ หรือ

การอ่านจังหวะโน้ตเป็นการเตรียมความพร้อมให้สามารถแบ่งอัตราส่วนจังหวะของโน้ตได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ สำหรับนำไปใช้ในการปฏิบัติเครื่องดนตรีตามโน้ต เพราะจังหวะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของดนตรี ที่ผู้เล่นดนตรีต้องฝึกให้เกิดความเคยชินจนขึ้นใจ และมีทักษะในด้านจังหวะที่ถูกต้อง

สรุป

จังหวะ เป็นองค์ประกอบดนตรีในแนวนอน ซึ่งเป็นคุณสมบัติข้อแรกของผู้เรียนดนตรีที่จะต้องทำความเข้าใจจนสามารถปฏิบัติจังหวะตามโน้ตได้ ตัวโน้ตและตัวหยุดเป็นสัญลักษณ์ที่เขียนบนทีกความสั้น - ยาว ของจังหวะทำนอง โดยใช้จังหวะเคาะเป็นเครื่องวัดอัตราความสั้น - ยาว เมื่อเข้าใจเรื่องจังหวะก็สามารถเรียนรู้ดนตรีได้ดีขึ้น

แบบฝึกหัดที่ 1

1. จงเติม **ตัวโน้ต** ลงในช่องว่างใต้เครื่องหมายดอกจัน (*) โดยให้มีจำนวนจังหวะถูกต้องตามเครื่องหมายประจำจังหวะที่กำหนดให้

1.1 $\frac{3}{4}$

1.2 $\frac{4}{4}$

1.3 $\frac{6}{8}$

1.4 $\frac{9}{8}$

2. จงเติม **ตัวหยุด** ลงในช่องว่างใต้เครื่องหมายดอกจัน (*) โดยให้มีจำนวนจังหวะถูกต้องตามเครื่องหมายประจำจังหวะที่กำหนดให้

2.1 $\frac{3}{4}$

2.2 $\frac{4}{4}$

2.3 $\frac{6}{8}$

2.4 $\frac{9}{8}$

3. จงเขียนเครื่องหมายประจำจังหวะที่ถูกต้องไว้หน้าห้องของแต่ละข้อ

3.1   3.2   3.3   3.4

3.5   3.6   3.7   3.8

4. จงแบ่งห้องของโน้ตต่อไปนี้ ให้ได้จำนวนจังหวะตามเครื่องหมายประจำจังหวะที่กำหนดให้

4.1 $\frac{2}{4}$

4.2 $\frac{3}{4}$

4.3 $\frac{4}{4}$

4.4 $\frac{6}{8}$

4.5 $\frac{9}{8}$

5. จงเขียนตัวโน้ตลักษณะต่าง ๆ ลงในแต่ละห้องให้ได้จำนวนจังหวะตามเครื่องหมายประจำจังหวะที่กำหนดให้ และถูกต้องตามหลักการเขียนจังหวะทำนอง

5.1 $\frac{2}{4}$ | | | ||

5.2 $\frac{3}{4}$ | | | ||

5.3 $\frac{4}{4}$ | | | ||

5.4 $\frac{6}{8}$ | | | ||

5.5 $\frac{9}{8}$ | | | ||

6. ฝึกปฏิบัติจังหวะ ในภาคผนวก จ.

ทฤษฎีดนตรีแนวปฏิบัติ

ISBN 978-616-305-842-3

www.dktoday.net

9 786163 058423

ราคา 125 บาท

หมวดดนตรี